

Strauss melódiái ma is elandalítják a közönséget

Szegényszínház – drága helyárrakkal

A budapesti Operettvilág Együttes három alkalommal adta elő a hét végén ifjabb Johann Strauss nálunk ritkán játszott nagyoperettjét, az Egy éj Velencében. A Bécsset képviselő, színteremtő, kiállítási produkció sikert aratott, pedig igazából nem volt méltó sem a hajdani császárvároshoz, sem a Dóm téri nagyszínházhoz.

Szolnoki Tibor és Zsádón Andrea tiszteletreméltó küzdelmet folytat a sokszor lesajnált műfaj életben tartásáért. Családi vállalkozásban megalapították az Operettvilág Együttest, bankkölcsönökből produkciókat hoznak létre, alkalmi társulatot szerveznek, befogadó színházakat keresnek, kockáztatnak. Közben önmagukat sem kímélik, az idegőrlő szervezőmunka mellett, több évtizedes tapasztalatukat kamatoztatva, fiatal kollégáknak is példát mutatnak, amikor töretlen hittel, lelkesen játszanak. A klasszikus operetteket igyekeznek szolid eleganciával színre vinni – már amennyire ezt egy magántheátrum költségvetése lehetővé teszi. A hat-nyolcszáz fős kőszínházakban megérdemelt sikert aratnak az előadásaik, hiszen semmivel sem rosszabbak, mint az átlagos zenés produkciók.

Ami azonban ősztől tavaszig a kisebb színházok hatáson, nem biztos, hogy megállja a helyét egy nemzetközi fesztivál óriási színpadán, négyezres nézőtér előtt is. Ha hat-nyolcezer forintot kérnek egy reprezentatív vacsoráért, nem valószínű, hogy a vendég elégedett lesz, ha egy még oly finom pusztai bográcsos birkapörköltet találnak is neki – elit fesztivál-színpadra sem való takarékos szegényszínházi produkció. A Dóm téren a nézők hozzászórtak ahhoz, hogy elkápráztatták őket. Nem taktikus az Új világ és a Nabucco után egy ilyen jelentéktelen, a felsőbb szektorokból nézve

szinte bábszínházinak tűnő, függönyös, szűk és kicsi díszletet – Frieder Klein munkája – a nagyszínpadra engedni. A Velencében és az urbinói hercegi palotában zajló jeleneteket is szinte ugyanabban a puritán közegben játszatják – legalább kiegészítővel meg kellett volna próbálni némi pompát és csillogást varázsolni. Nem tudom, a jelmezeket tervező Tóth Barna járt-e valaha a velencei karnaválon – ha nem, akkor fotóalbumokból is ismerheti, micsoda fantasztikus forma- és színgazdagság jellemzi a lagúnák városának világhírű fiesztáját. Ebből a hihetetlen tobzódásból szinte semmi sem köszönt vissza az egyszerű, unalmas, közhelyes jelmezekben. Gyanítom, nem a tervező fantáziája ennyire földhözragadt, inkább a költségkeretét szabták túlzottan szűkösre.

Igazságtalanság lenne teljesen hazavágni a Robert Herzl professzor jegyzete hagyományos stílusú, kissé avított előadást. Kollár Imrét például jó volt látni és hallgatni: finom eleganciával, precízen és stílusosan vezényelte a muzikálisan, élvezetesen játszó Szegedi Szimfonikus Zenekart. A főszereplők is ismerik a műfaj minden csínját-bínját. Zsádón Andrea ma is elbűvölő, fiatalos Annina, és a kényes szólammal is megbirkózik. Nagyszerű a Pappacoda szerepében akkurátus vehemenciával bologdozó Szolnoki Tibor. Az urbinói herceget alakító Virágh József fess bonviván. Kertész Péter pedig Centurionként megmutatta, milyen kellene, hogy legyen a szabatos színpadi beszéd. A fiatalok közül különösen a Caramellót játszó Vadász Zoltánt kiemelném.

A siker záloga persze maga a keringőkirály, ifjabb Johann Strauss, akinek fülbemászó melódiái százhusz év múltán is elandalítják a közönséget.

HOLLÓSI ZSOLT

Virágh József (Urbino hercege) és Zsádón Andrea (Annina) ismerik a műfaj minden csínját-bínját

Fotó: Karnok Csaba

Az egyetemi városok drágák, a vidék nem kell senkinek

Eladó praxisok története

A fogorvosi praxisnak nagyobb a piaca, mint az általános orvosinak. A városoktól távolabbi kistérségeken mélyen áron alul, de inkább egyáltalán nem kel el az orvosi működési jog, az egyetemi városokban ellenkezőleg: a csillagos ég a határ.

Több fogorvosi praxis szerepel a piacon, mint általános orvosi – mondja dr. Hajnal Ferenc, az orvoskamara Csongrád megyei elnöke. A professzor szerint az a tendencia, hogy a városokban és 20-30 kilométeres körzetükben általában keresleti piac alakul ki, a városoktól távolabbi településeken viszont szinte eladhatatlanok a háziiorvosi praxisok. Szegeden minimális a mozgás.

Óriási árkülönbségek

Az eladó praxis árának alakulásában két tényező játszik kulcsszerepet: az egyik az átlagos éves OEP-finanszírozás összege, a másik a település helye és jellege. Az egyetemi városoktól távoli falvakban vagy áron alul kell átadni a működési jogot, vagy ingyen adja a kényszerhelyzetbe került önkormányzat. Szegeden viszont az egészségpénztári éves átlagfinanszírozás összegét minimum 20-25 százalékkal megfelelő – és aki „csak” ennyit fizet, az még jól jár. A kamaraelnök tud olyan esetről, hogy 12 millióért kelt el egy szegedi gyermek-háziiorvosi praxis, s ez az összeg a duplája volt az éves forgalomnak. A Szeged közeli településeken 8 millió körül cserél gazdát egy-egy háziiorvosi működési jog.

A tiszaszigeti példa

Ideálisnak mondják, sőt maga az orvos, dr. Kaizer Zsuzsanna is annak tartja a saját vásárlásának történetét. A Szegedtől 15 kilométerre fekvő Tiszaszigeten az éves finanszírozás, plusz 15 százalék volt az ottani idős orvos praxisjogának ára.

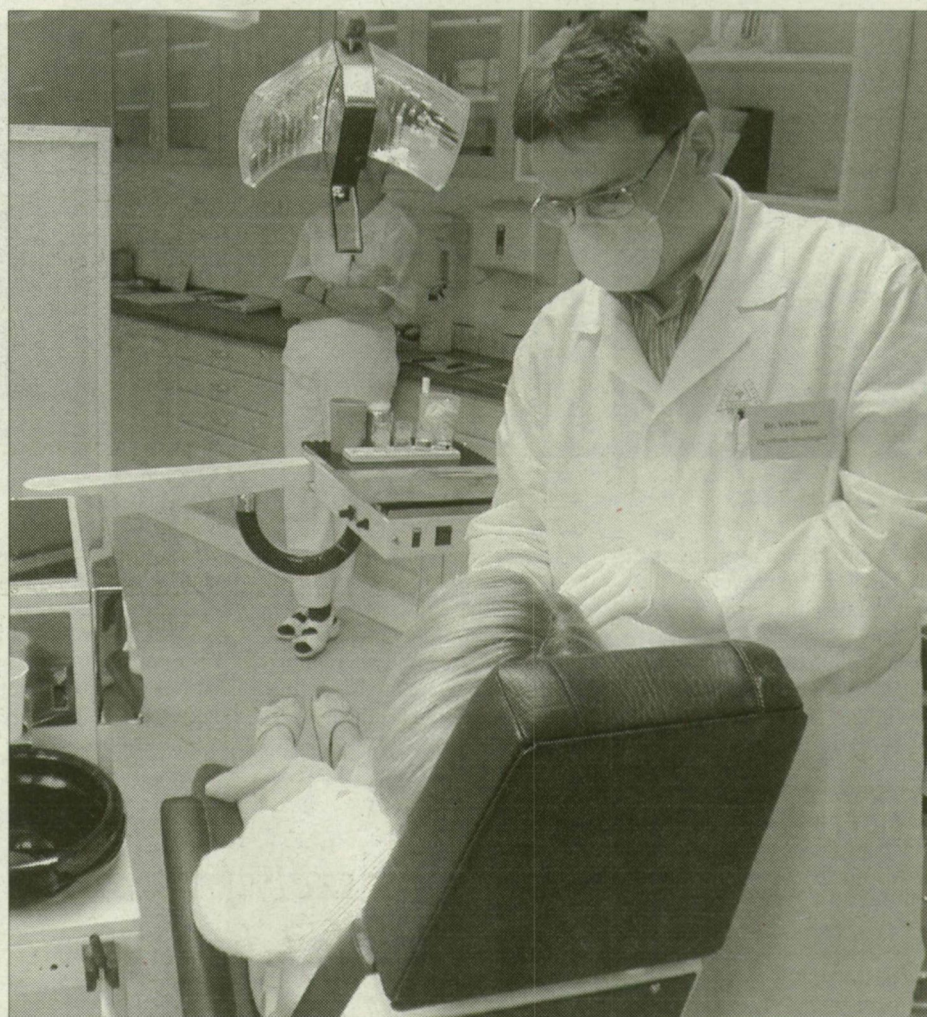
Éppen akkor vált hozzáférhetővé a Széchenyi-terv keretében kialakított hitelkonstrukció – meséli a doktornő. – Nagyon megörültem neki, bár ma már nem annyira örömteli, hogy ez a 10 százalékos kamatú hitel nem visszafizethető egy összegben. Ha mégis ragaszkodnék hozzá, akkor az állami kamattámogatást visszamenőleg is vissza kellene fizetnem.

Az önkormányzathoz több orvos is benyújtotta pályázatát, ám amikor kiderült, hogy az eladó egymillió forintot kér, Kaizer doktornő egyedüli jelölt maradt. A család eladta szegedi lakását és kiköltöztek a tiszaszigeti szolgálati lakásba. Utóbb ezt és a rendelőt kedvező áron megvásárolták az önkormányzattól és felújították – hitelből. Az eredmény: Tiszaszigeten a megyében fehér hollónak számító EU-konform rendelő fogadja a betegeket.

Szinte mindegyik falusi rendelőre rá kellene költeni 8-10 milliót, hogy az uniós előírásoknak megfeleljen – magyarázza a tiszaszigeti orvos. – Az ÁNTSZ nem nagyon tehet mást, mint meghosszabbítja a határidőket, hiszen az önkormányzatoknak nincs erre pénzüke. Az orvosoknak sincs, de ha lenne, az önkormányzati tulajdonú rendelőbe akkor sem investálnának.

Tanulmány a piacról

Kaizer Zsuzsanna szakértőnek számít a praxisjogpiacon: mielőtt elszánta magát a vásárlásra, saját költségén elvégeztetett egy telefoninterjúkat. Tapasztalatait feldolgozta és előadta a 2001-ben rendezett háziiorvosi országos kongresszuson.

Leginkább fogorvosi praxisok vannak a piacon

Illusztráció: Karnok Csaba

A KISEBBIK ROSSZ

A háziiorvosok fele túl van a nyugdíjkorhatáron – Szegeden is –, a házgyermekorvosok átlagéletkora 58 év. A jogszabály életbelépése, azaz 2000 óta eddig egyik évben sem tudták betölteni az évi 70-80 helyet, csak a felét. Az idén az ellenkezője a helyzet: a 80 helyre 225-en jelentkeztek – talán mert megszűnt a rezidensi rendszerben az előszerződés, s a pályakezdők egyébként sem szívesen vállalkoznak a megtépzott tekintélyű intézményekben – kórházakban, klinikákban – a munkára. Akkor inkább a vidék, alighanem mint a kisebbik rossz...

Nem létezett semmilyen anyag, ami ebben a témában eligazított volna, nem volt semmiféle támpont az árról – magyarázta az előzményeket. – Összesen 65 háziiorvossal beszéltem. A kínálatot úgy csoportosítottam, hogy külön vettem a 20 ezernél nagyobb és az ennél kisebb lélekszámú településeket, és külön a városok 20 kilométeres körzeténél távolabbi falvakat. A 20 ezernél kisebb lélekszámú és a városoktól 20 kilométerrel távolabbi helyeken azóta sem sikerült eladni egyetlen háziiorvosi praxist sem. Budapesten és az egyetemi városokban az éves

OEP-finanszírozás plusz 20-25 százalék volt az ár, de akadt, aki ennél jóval többet kért. A másik tapasztalat az volt, hogy a megörökölt praxist senki sem tudta eladni: az önkormányzatok könnyen kismémmizik az özvegyeket, ha úgy akarják.

A vidéki idős orvosok azért sem tudnak megválni a praxistól, mert a 30-50 ezer forintos nyugdíjuktól nem tudnának megélni – mondja a kamaraelnök. – A fiataloknak viszont nincs pénzük a vásárlásra. Ezért is jó lenne létrehozni kistérségenként egy-egy praxisalapot: forgó rendszerben a pályakezdők lehetőséget kapnának a munkára és idővel közösen megvásárolhatnák a működési jogot. Oldódna a rendszer konzerváltsága, nem lennének ellátatlan helyek. Az uniós legtöbb országában egyébként nem a mienkhez hasonló egyszemélyes praxisok léteznek, hanem csoportok, több orvos közössége működteti ezeket.

S. E.

AZ ÖRÖKLÉS

A törvény életbelépésekor praktizáló orvost automatikusan megillette a vagyoni értékű jog (a praxist ingyen kapta). Ezt a túlélő házastárs örökölheti. Ha van a családban erre jogosult lemenő ági örökös (gyermek), folytathatja a praxist, ha nincs, fél év alatt értékesíteni kell. Ha ez nem sikerül az önkormányzat hozzájárulásával, akkor a praxis „visszaszáll” az önkormányzatra. Az özvegyek tehát eléggé kiszolgáltatottak a helyhatóság jóindulatának – akárcsak a praxisjogot eladásra kínáló háziiorvosok.

A valódi disznótoros az igazi szárma

Halasi káposzta tarolt a röszei nemzetközi versenyen

Huszonkét bográcsban rotyogott szombaton a töltött káposzta Röszei. A falunapokkal összekötött tizedik nemzetközi főzőversenyre összesen tizenegy csapat nevezett. A többszörös bajnok, a helyiek által csak Ducu Jucinak nevezett versenyző most egy kiskunhalasi szakács mögött a második helyen végzett.

A röszei iskola udvaráról szombaton délelőtt ínyesiklandozó illatok szálltak, s csalogatták befelé a járókelőket. A tizedik nemzetközi töltöttkáposzta-főző versenyen huszonkét bográcsban rotyogott szárma.

A mórhalmi Napfény Nyugdíjasklub tagjai Gárgán Jánosné Erzsike vezényletével készítették az ételt. – A valódi szármához igazi disznótoros abalé kell – avatott be a részletekbe Erzsike. Most is: előbb otthon sertés körmöt és fejt főztek, majd Röszei ezzel öntötték fel a káposztát.

A mórhalmi bográcsának aljárja egy rács került, s erre tették rá állítva a

nagy káposztalevelekbe csomagolt árpa-kásás töltelék. Fedőül pedig újabb levelek és sertésbőrke szolgált. Néha-néha megrázták a bográcsot. Az étel akkor készült el – avattak be a részletekbe –, mikor már teljesen elforr a leve. A mórhalmiak előtte ágyaspálinkát, utána pedig száraz fehér homoki bort kínáltak.

Budainé Fitor Julianna, vagy Ducu Juci, ahogy röszeiek ismerik, valóságos bajnoknak számít a káposztafőzésben.

Korábban Pusztamérgesen rendezték meg a versenyt. Ötön indultam, két első és egy különdíjat hoztam el. Tavaly Röszei nem sikerült nyernem. De senki sem lehet proféta a saját házában – tette hozzá nevetve.

A Ducu Jucis töltött káposzta titka, hogy maga savanyította zöldséget használ hozzá. Mint a kovászos uborkát, úgy teszi el a káposztát is. Tíz nap alatt meg is érik. Gyulai születésű, és ott úgy tanulta, hogy sertés körömből, farokból, csülökből és nyúljból (vagyis oldalasból) kell előbb pörköltalapot főzni. Erre kerülnek a tölte-

lékek és mellé 2-3 csokor kapor. Ilyen töltött káposzta szombaton négy bográcsban főtt. Ehhez harminc kiló sertéshúst és hatvan kiló savanyú káposztát használtak fel.

A szigorú zsűri most sem a hazai versenyzőnek ítélte oda az első díjat. A kiskunhalasi Sárfi Jenő halasi káposztája maga mögé utasította Ducu Jucit. A harmadik helyen pedig a horgosi Bartók Béla Közművelődési Egyesület buzkán szármája végzett.

A versenyen egybekötött falunapon Magyar László polgármester díszpolgári címet adott át Nagy Ernő nyugdíjas falugazdásznak. Áfra Károly, a polgármesteri hivatal munkatársa és Márki Antalné, a nyugdíjasklub vezetője pedig a Röszeiért Hűség emlékérmét vehette át. Szombaton este újabb főzőversenyt rendeztek, de most őzhúsból kellett remekelni. A csapatversenyben az öttömösiek végeztek az első helyen, másodikok lettek a hazaiak, a harmadik helyet pedig a vajdasági Kispicáról érkező főzők szerezték meg.

K. T.

A mórhalmi Napfény Nyugdíjasklub tagjai disznótoros abaléval készítették a töltött káposztájukat

Fotó: Schmidt Andrea